

Kartlegge og overvåke kommunens beverkolonier

Å kartlegge og overvåke bestandene av bever gir et viktig kunnskapsgrunnlag, som er en forutsetning å ha kjennskap til for å regulere bestandene. Kommunen bør digitalisere denne typen data, og gjøre dem tilgjengelige for andre aktører enn kommunen selv.

1. Tidspunkt for kartlegging

Kommunen kartlegger bever om høsten. Det skjer tidligst fra midten av oktober, rett etter at frosten har satt inn.

2. Metoder for å innhente data

Kartlegge kolonitetthet

Kommunen kartlegger bever ved å gå, bruke båt eller kano.

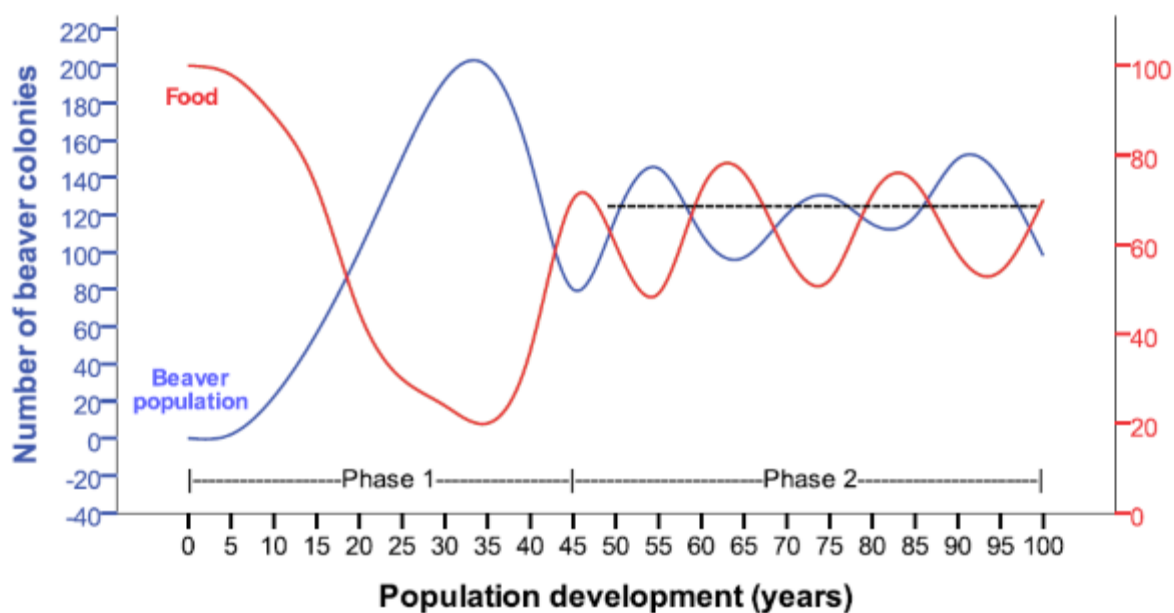
Når beveren forbereder seg til vinteren, øker den sin aktivitet og etterlater spor. Spor etter beveraktivitet som for eksempel hogst, dam- og hyttebygging, slepestier og oppsamling av matlager er svært synlige i terrenget. Disse sporene gjør det lett å kartlegge antall bebodde revir eller beverkolonier i kommunen.

Når man kartlegger bever, så skal man finne og kartfestete bebodde og ubebodde revir eller beverkolonier. Bever bor som oftest i familieenheter som består av par med unger fra ett eller flere kull, men et revir kan også være okkupert av kun ett dyr. Vi omtaler beverne i et revir som en "koloni."

Informasjon om tidligere eller nåværende revir skal samles inn. I en kommune med fast bestand, regner man med at 33-50 prosent av det egnede habitatet være bebodd av bever.

Antall individer telles ikke, men estimeres. Antall kolonier er forholdsvis lett å kartlegge, mens antall individer i en koloni er det tidkrevende og vanskelig å få oversikt over. Det er derfor vanlig å estimere antall dyr i en bestand, ved å gange antall bebodde kolonier med fire.

Telling i en stor kommune kan utføres stykkevis over flere år, men kun én totaltelling vil i de fleste tilfeller være nok i kommuner hvor bestanden har nådd fase 2, se figur 1.

Figur 1: Figuren viser en normal utvikling av en beverbestand gjennom 100 år uten beskatning. Fase 1, som omfatter de 40 første årene fra beveren kommer til et nytt område, innebærer en rask bestandsøkning samtidig med at tilgjengelige matressurser går tilbake. Dette gir i sin tur en rask bestandsnedgang. I fase 2 har forholdet mellom bestandsstørrelse og mattilgang stabilisert seg.

Informasjon fra jegere, grunneiere og lokale personer er en vanlig kilde til kunnskap om beverens levested. Spørreundersøkelser blant de som bruker utmarka, kan også supplere tellinger.

Estimere kolonitetthet

Kommunen kan basere sin kartlegging av beverbestanden på estimater. Det gjøres ved å sammenlikne et område der kolonitetthet er målt tidligere i en annen kommune, med et lignende habitat i en annen kommune. Det gjøres på denne måten:

Gjennomsnittstettheten for kolonitetthet for alle, unntatt alpine habitater, regnes enten som 0,24 bebodde kolonier per kvadratkilometer, eller som én koloni per fire kvadratkilometer beverhabitat. Langs et vassdrag med fast tilhold av bever, regner man én beverkoloni per 2-5 kilometer.

Dersom annen informasjon om kolonitetthet mangler, så kan dette tallet brukes som en tilnærming:

- Antall kolonier om høsten = antall kvadratkilometer av beverhabitat i kommunen delt på fire
- I kommuner med lite jakttrykk, selv med betydelig overestimering av bestanden, vil sannsynligvis denne metoden ikke føre til en betydelig overbeskatning.

Det reelle antallet kolonier varierer mellom år. Den viktigste funksjonen til et estimat er å danne et grunnlag for å fastsette mål for bestandsutvikling, og styre beskatningen. Hvis det skulle skje overbeskatning, så vil trolig bestanden ta seg opp igjen innen få år. Hvis interessen for beverjakt er liten, vil en presis estimering være mindre nødvendig.

3. Digitalisere funn

Det er både ønskelig og viktig at kommunen digitaliserer resultatene av kartleggingen i en kartdatabase. Dette fordi informasjonen skal være tilgjengelig. Det er ikke bare kommuneadministrasjonen som kan ha nytte av dette arbeidet, men også publikum, eksisterende interessenter, regionale og nasjonale myndigheter. Kartleggingen er også til hjelp for viltforvaltere når de skal regulere bestander, og jakt skal planlegges og organiseres.